

Vlerësimi i Aktivitetit Bankar

Dr. Elvin MEKA

9

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Fitimi është rezultati përfundimtar, ose stacioni i fundit që mat dhe paraqet efektet dhe ndikimin e politikave dhe aktivitetit bankar në ecurinë financiare të saj.

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Ekzistojnë dhe përlogariten shumë raporte lidhur me përfitueshmërinë e aktivitetit bankar.

Treguesit më të vrojtuar dhe të përdorshëm:

- **Kthimi nga Kapitali i vet (ROE) (përfitimi për aksionerët),**
- **Kthimi nga Aktivet (ROA) (eficiencia e përdorimit të fondeve).**

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Raportet e tjera masin aspekte të tjera si:

- **Përfitueshmërinë e aktiviteve kryesore të bankës (raportet e marzheve) dhe kontributeve respektive të tyre në fitim,**
- **Eficiencën e aktivitetit,**
- **Qëndrueshmërinë e fitimit,**
- **Vlerën e shtuar të aktivitetit bankar.**

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Përfundimisht, qëllimi përfundimtar është gjenerimi i fitimit dhe sigurimi i një vlere të shtuar për aksionerët e bankës.

Sigurimi i vlerës së shtuar në mënyrë të qëndrueshme përbën nxitësin kryesor të investimit të aksionerëve në kapitalin e bankës.

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Kthimi i pritshëm nga kapitali përllogaritet si shumë e kthimit pa rrezik (titujt qeveritarë) plus primi (premium) i rrezikut.

Primi i rrezikut varion nga 4% - 6% mbi normat e interesit pa rrezik.

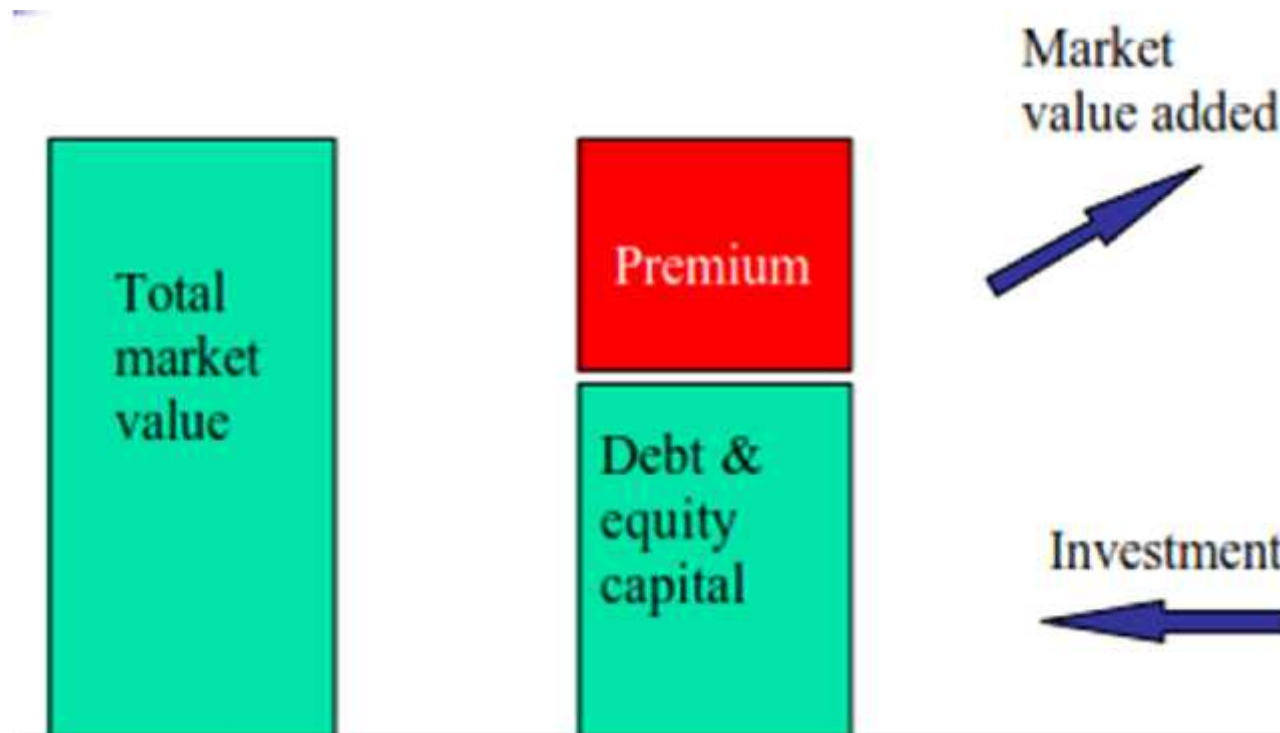
Kthimi i pritshëm nga kapitali konsiderohet dhe si kosto e kapitalit.

Vlerësimi i Aktivitetit Bankar

9

Përfitimi nga aktiviteti bankar

Banka krijon vlerë për aksionerët nëse vlera e tregut të aksioneve të saj është më e madhe se kapitali i investuar.

Përfitimi nga aktiviteti bankar

ROE duhet të jetë gjithnjë më madhe se norma e skontimit të tregut (dmth krijohet vlerë e shtuar për aksionerët).

**ROE > Kosto e Kapitalit të Vet = Norma e Interesit pa Rrezik
+ Primi i Rrezikut**

Treguesit e fitimit bankar

- **ROE (kthimi nga kapitali i vet)**
- **ROA (EOA) (kthimi nga aktivet)**
- **COD (kosto e borxhit)**
- **OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative)**
- **TAX RATE (norma mesatare e tatimit)**
- **LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)**

Treguesit e fitimit bankar

ROE (kthimi nga kapitali i vet):

$$\text{ROE} = \frac{\text{FITIMI PASTATIMIT}}{\text{KAPITALI I VET (EQUITY)}} \times 100$$

Treguesi kryesor i rentabilitetit (përfitueshmërisë) së bankës. Është një tregues i përbërë, në funksion të disa treguesve dhe raporteve të tjerë.

- **ROA (EOA) (kthimi nga aktivet)**
- **COD (kosto e borxhit)**
- **OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative)**
- **TAX RATE (norma mesatare e tatimit)**
- **LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)**

Treguesit e fitimit bankar

- ROE (kthimi nga kapitali i vet)

ROA (EOA) (kthimi nga aktivet):

$$ROA = \frac{\text{Te Ardhurat nga Interesi} + \text{Komisionet} - \text{Provigjonet}}{\text{Totali i Aktiveve}} \times 100$$

Mat kthimin mesatar për çdo njësi aktivi.

- COD (kosto e borxhit)
- OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative)
- TAX RATE (norma mesatare e tatimit)
- LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)

Treguesit e fitimit bankar

- ROE (kthimi nga kapitali i vet)
- ROA (EOA) (kthimi nga aktivet)

COD (kosto e borxhit):

$$\text{COD} = \frac{\text{SHPENZIMET PER INTERESA}}{\text{TOTALI I BORXHIT}} \times 100$$

Mat koston mesatare të fondeve, dmth shpenzimet për interesa për çdo njësi borxhi.

- OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative)
- TAX RATE (norma mesatare e tatimit)
- LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)

Treguesit e fitimit bankar

- ROE (kthimi nga kapitali i vet)
- ROA (EOA) (kthimi nga aktivet)
- COD (kosto e borxhit)

OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative):

$$OE = \frac{SHPENZIMET OPERATIVE}{TOTALI I AKTIVEVE} \times 100$$

Mat shpenzimet jo të lidhura me interesat për çdo njësi aktivi.

- TAX RATE (norma mesatare e tatimit)
- LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)

Treguesit e fitimit bankar

- ROE (kthimi nga kapitali i vet)
- ROA (EOA) (kthimi nga aktivet)
- COD (kosto e borxhit)
- OE RATIO (raporti i shpenzimeve administrative)

TAX RATE (norma mesatare e tatimit):

$$T = \frac{TATIMI}{FITIMI PARA TATIMIT} \times 100$$

- LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare)

Treguesit e fitimit bankar

- **ROE** (kthimi nga kapitali i vet)
- **ROA (EOA)** (kthimi nga aktivet)
- **COD** (kosto e borxhit)
- **OE RATIO** (raporti i shpenzimeve administrative)
- **TAX RATE** (norma mesatare e tatimit)

LEVERAGE RATIO (raporti i levës financiare):

$$\text{LEVERAGE} = \frac{\text{BORXHI}}{\text{KAPITALI I VET}} \times 100$$

Treguesit e fitimit bankar

Përbërja e ROE:

$$\text{ROE} = \underbrace{(\text{EOA} - \text{OE}) \times (1 - t)}_{\text{First part}} + \underbrace{(\text{EOA} - \text{COD} - \text{OE}) \times (\text{debt/equity}) \times (1 - t)}_{\text{Second part}}$$

In the first part, you find the EOA net of operating expenses (OE) $\times$ the tax factor (1-t)

The second part is made of the product of three terms:

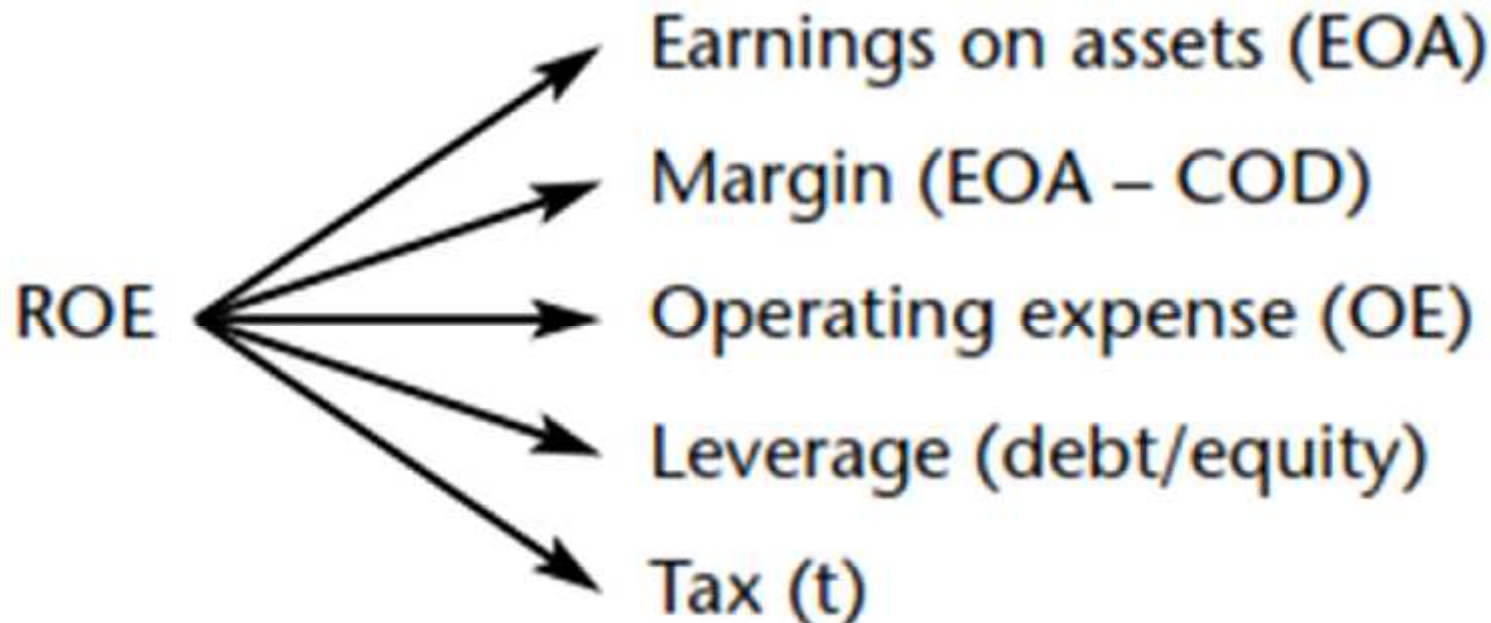
The margin (EOA - COD) net of operating expenses $\times$ leverage (debt/equity) $\times$ tax factor (1 - t)

Treguesit e fitimit bankar

Përbërja e ROE:

Pesë variablat së bashku përcaktojnë ROE!

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Sigurimi i fitimit për bankën është thelbësor për garantimin e vijueshmërisë së aktivitetit ekonomik të saj dhe për sigurimin e vlerës së shtuar për të gjithë grupet e interesit.

Grupet e interesit:

- **Klientët,**
- **Huadhënësit (kreditorët) për bankën,**
- **Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse,**
- **Punonjësit,**
- **Aksionerët.**

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

Klientët:

Nëse klientët dyshojnë mbi vijueshmërinë e aktivitetit të bankës, do të zhvendosin investimet dhe interesat e tyre në një bankë tjetër.

- **Huadhënësit (kreditorët) për bankën,**
- **Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse,**
- **Punonjësit,**
- **Aksionerët.**

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

- Klientët,

Huadhënësit (kreditorët) për bankën:

Janë të interesuar të vijojë aktiviteti i bankës, pasi shpresojnë të përfitojnë nga interesat e huave që kanë dhënë.

- Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse,
- Punonjësit,
- Aksionerët.

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

- Klientët,
- Huadhënësit (kreditorët) për bankën,

Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse:

Vështirësia e një banke mund të hedhë të gjithë sistemin në kolaps dhe më tej të rrezikojë ekonominë dhe balancat makroekonomike.

- Punonjësit,
- Aksionerët.

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

- Klientët,
- Hudhënësit (kreditorët) për bankën,
- Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse,

Punonjësit:

Bankat fitimprurëse paraqiten si institucione me më shumë mundësi për punësim, avantazhe për pagesa të mira dhe përkushtim më të madh në punë.

- Aksionerët.

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

- Klientët,
- Hurdhënësit (kreditorët) për bankën,
- Entet rregullatore dhe mbikëqyrëse,
- Punonjësit,

Aksionerët:

Ndërsa për grupet e tjera të interesit vijueshmëria e aktivitetit lidhet me përgjegjësinë sociale, për aksionerët ky është elementi thelbësor që lidhet me fitimin e investimit të tyre.

Përfitueshmëria e bankave dhe vijueshmëria operationale

Grupet e interesit

Aksionerët:

Interesat e aksionerëve gjykohet se janë më të rëndësishmet nga të gjithë interesat e grupeve të tjera të interesit, pasi pa to thjesht nuk ka investim kapital dhe aktivitet bankar.

Gjithsesi, duhe patur në konsideratë interesat e të gjithë grupve të interesit dhe sigurimi i vlerës së shtuar për të gjithë këto grupe, me qëllim sigurimin vijueshmërisë institucionale të bankës.

Përfitueshmëria bankare

Vetëm përlogaritja e treguesve të përfitueshmërisë dhe e ROE nuk japin shumë informacion cilësor për:

- **Cilësinë e manaxhimit të bankës;**
- **Manaxhimin e përgjithshëm të rreziqeve nga vetë kjo e fundit,**
- **Vlerësimin real të fitimit për aksionerët dhe vlerën e shtuar për këta të fundit.**

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Për më tepër, ROE nuk është tregues i ndjeshëm ndaj rrezikut.

ROE mund të rritet thjesht duke rritur përdorimin e levës financiare, por kjo sjell rritjen e rreziqeve dhe jo domosdoshmërisht nënkupton rritje dhe përmirësim të ecurisë së aktivitetit bankar.

Praktikisht nuk ka ndonjë standard të përcaktuar lidhur me madhësinë e përshtatshme të përdorimit të levës financiare.

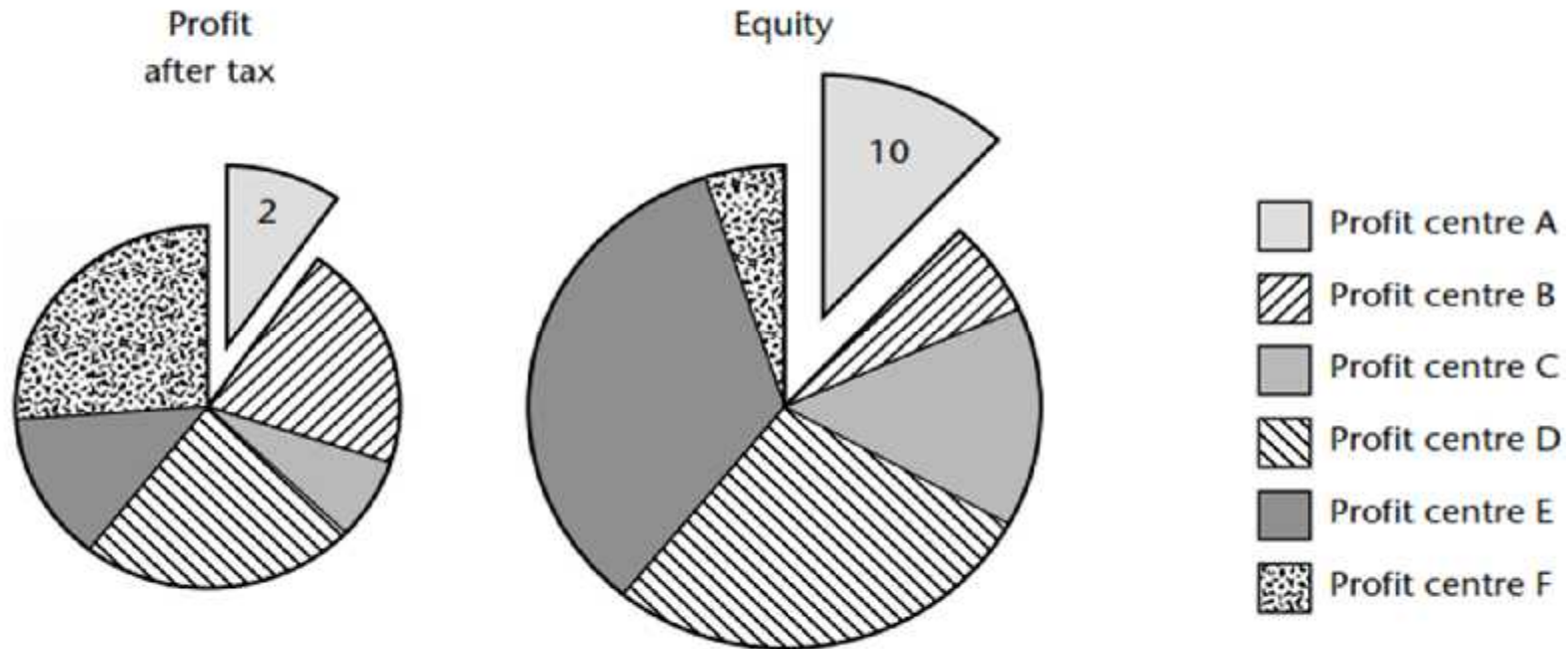
I vetmi standard natyral në këtë drejtim është KAPITALI EKONOMIK, që kuptohet si një sasi kapitali e investuar me një profil rreziku të caktuar.

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Në kuadër të bankingut modern përfitueshmëria nuk vlerësohet dhe matet në kuadër të të gjithë bankës, por sipas “profit centers”, apo njësive të biznesit, në të cilat ndahet banka (sipas linjave të biznesit apo degëve).

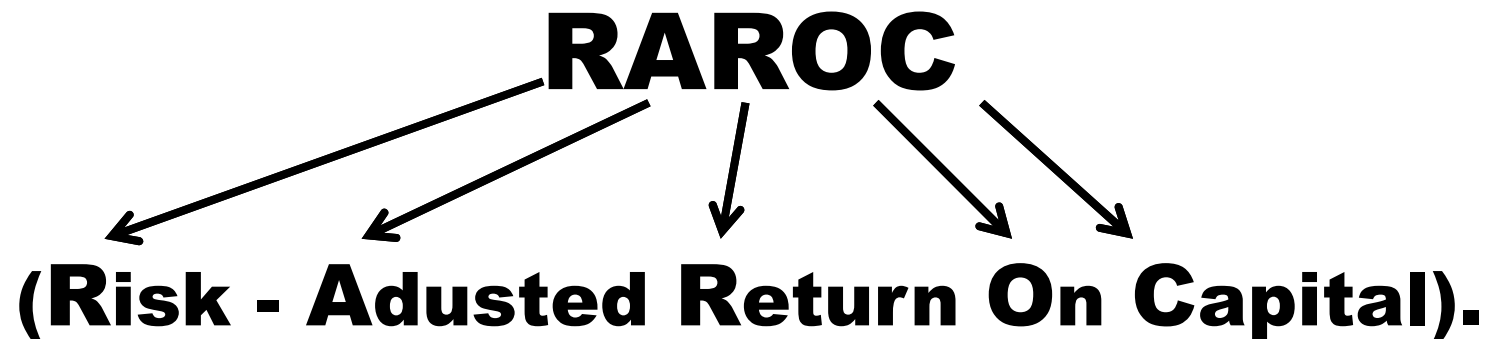
RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Çdo njësi biznesi i përcaktohet (alokohet) një sasi e caktuar fitimi dhe kapitali. Kjo mundëson përllogaritjen e kthimit nga kapitali i vet për çdo njësi biznesi.

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Kthimi nga kapitali ekonomik quhet:

$$RAROC = \frac{\text{Fitimi i percaktuar per njesine ekonomike}}{\text{Kapitalin e percaktuar te njesise ekonomike}}$$

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

RAROC për çdo njësi biznesi të bankës llogaritet:

$$RAROC = \frac{\text{Te Ardhurat} - \text{Kostot} - \text{Humbja e pritshme} - \text{Tatimi}}{\text{Kapitali ekonomik}}$$

Rregulli themelor është që RAROC duhet të jetë më i madh se kosto e kapitalit të bankës.

RAROC > KOSTO E KAPITALIT

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

RAROC si tregues shprehet në përqindje dhe nuk merr parasysh madhësinë e njësisë së biznesit dhe madhësinë e vlerës së shtuar, kështu që treguesi më i saktë i ecurisë së përfitueshmërisë është:

FITIMI EKONOMIK

ose

Vlera Shtuar Ekonomike

EVA (Economic Value – Added)

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Kjo pasi, fitimi real që u shkon investuesve (aksionerëve) është fitimi pasi zbritet kosto e kapitalit.

**EVA = Fitimi i përcakuar pas tatimit
– Kosto e kapitalit të përcaktuar**

**EVA = Fitimi i përcakuar pas tatimit
– (Kapitali i përcaktuar x koston e kapitalit)**

**EVA = (Të Ardhurat – Kostot – Humbja e pritshme – Tatimi)
– (Kapitali Ekonomik x Koston e Kapitalit)**

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Nëse Fitimi Ekonomik (EVA) $>$ 0 atëherë aktiviteti bankar krijon vlerë të shtuar për aksionerët.

Pra:

$$\mathbf{EVA > 0}$$

EVA $>$ 0 nënkupton se krijimi i vlerës së shtuar për aksionerët nuk kërkon vetëm realizimin e një fitimi pozitiv. Ajo kërkon që fitimi i realizuar duhet të tejkalojë koston e kapitalit.

RAROC, EVA, Kapitali Ekonomik

Qëllimi i Fitimit Ekonomik (EVA) është të ndihmojë drejtuesit të përcaktojnë se në cilat njësi biznesi duhet të fokusohen burimet e bankës, për të optimizuar fitimin.

Gjithashtu, RAROC dhe EVA ndihmojnë në hartimin e buxheteve të bankës, duke konsideruar me rëndësi jo vetëm parashikimin e fitimeve, por dhe rreziqet që merren përsipër.

EVA mund të përdoret dhe si mjet për vlerësimin e ecurisë së stafi, buxhetimin e kapitalit dhe përcaktimin e çmimit të produkteve dhe shërbimeve të ofruara.